

В.С. Котковський, канд. екон. наук, доц.,
*Криворізький економічний інститут ДВНЗ “Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана”*

УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗРОБКИ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕМОРАНДУМУ В ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

У статті розглядається розробка кредитно-інвестиційного меморандуму банку з метою регламентації стратегічних напрямків кредитно-інвестиційної діяльності банку, детального закріплення процедур її здійснення, розподілу центрів відповідальності щодо стадій кредитно-інвестиційного процесу та визначення аналітичних процедур.

Ключові слова: кредитна політика, кредитно-інвестиційна діяльність, кредитний меморандум, бізнес-процес, кредитний процес, кредитна інструкція, кредитні стандарти.

Постановка проблеми. При визначенні кредитної політики комерційні банки повинні враховувати рекомендації Національного банку України щодо організації та регулювання кредитного процесу [4].

Банки, які орієнтуються на запроваджені в міжнародній банківській практиці принципи організації банківської справи, розробляють спеціальний документ з кредитної політики – керівництво, або меморандум, з кредитної політики. Він визначає філософію та стратегію банку в галузі кредитування і містить детальний опис технології організації кредитного процесу. Це конфіденційний документ, оскільки він розкриває стратегію і методи кредитної політики конкретного банку.

Мета статті. Необхідність розробки кредитно-інвестиційного меморандуму обумовлена потребою регламентації стратегічних напрямків кредитно-інвестиційної діяльності банку, детального закріплення процедур її здійснення, розподілу центрів відповідальності щодо стадій кредитно-інвестиційного процесу і визначенням аналітичних процедур з метою підвищення ефективності. Визначається підхід деталізації політики особливостями здійснення кредитно-інвестиційної діяльності банку, її невизначеністю у зв'язку із тривалими строками реалізації, а отже, і особливими методами управління банківськими бізнес-процесами, спрямованими на досягнення оптимального співвідношення між рентабельністю, ризиком, ліквідністю і соціальною відповідальністю у рамках вузького напрямку кредитних операцій банку, пов'язаного із кредитуванням інвестиційних проектів.

Виклад основного матеріалу. Розроблена кредитна політика є головною формою стратегічного планування кредитної діяльності банку. Основні її положення мають бути викладені в спеціальному документі, який має назву “Кредитний меморандум”. Досвід складання цього документа в зарубіжних і деяких вітчизняних комерційних банках, узагальнений у процесі

дослідження, дозволяє рекомендувати таку типову структуру викладу положень кредитної політики банку у “кредитному меморандумі”.

Складання меморандуму, як і контроль за виконанням його вимог, здійснює Кредитний комітет банку. Меморандум є конфіденційним документом, оскільки містить стратегію та методи банківської кредитної політики, і навіть у самому банку його доводять до відома тільки тих працівників, що безпосередньо беруть участь у процесі банківського кредитування.

У ньому повинні бути відображені всі етапи кредитного процесу – від збирання інформації та вивчення кредитної передісторії позичальника до кредитного моніторингу та механізму формування резервів під можливі втрати за наданими кредитами [1].

Меморандум є основою для контролю та спостереження за організацією кредитного процесу, інструктивним матеріалом для працівників підрозділів, які здійснюють кредитування, інструментом контролю за виконанням вимог кредитних інструкцій для керівників кредитних підрозділів. Він встановлює вимоги, на основі яких робітники відділу кредитного аналізу банку здійснюють перевірки позичальників, визначає механізм внесення коректив у поточну внутрішню кредитну політику банку [3].

Грунтуючись на теоретичних знаннях і практичному досвіді, пропонуємо таку структуру документації, що регламентує кредитну діяльність банку, яка відображена на рис. 1.

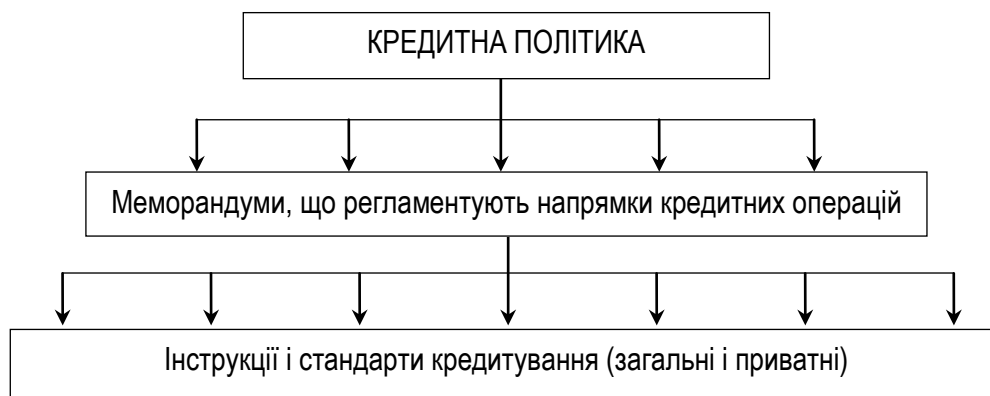

Рис. 1. Ієрархічна сукупність документів, що регламентують кредитну діяльність комерційного банку

Таким чином, меморандуми за напрямками кредитної діяльності банку – проміжна ланка між загальними пріоритетами і директивами та конкретними інструкціями і стандартами. Дані меморандуми являють собою деталізацію загальної політики за основними блоковими напрямками кредитування.

Тим самим кредитно-інвестиційний меморандум – елемент системи регламентуючої кредитної документації, що являє собою документ, в якому закріплені пріоритети кредитно-інвестиційної діяльності банку та механізми їх реалізації [2].

Кредитно-інвестиційний меморандум – внутрішньобанківський документ, спрямований на регулювання кредитно-інвестиційної діяльності банку з метою забезпечення її ефективності, в якому сполучаються орієнтири і пріоритети, принципи, техніка кредитно-інвестиційної діяльності банку.

Кредитно-інвестиційний меморандум представлений сукупністю розділів і підрозділів, що регламентують окремі компоненти кредитно-інвестиційної діяльності банків. На основі аналізу практики складання документів кредитної політики пропонується така структура кредитно-інвестиційного меморандуму банку:

1. Цілі і завдання кредитно-інвестиційної діяльності комерційного банку.
2. Управління кредитно-інвестиційним потенціалом банку.
3. Організація процесу кредитування інвестиційних проектів.
4. Управління ризиками кредитно-інвестиційної діяльності банку.
 - 4.1. Принципи управління ризиками.
 - 4.2. Оцінка кредитоспроможності позичальника.
 - 4.3. Оцінка бізнес-плану інвестиційного проекту.
 - 4.4. Форми забезпечення зворотності кредиту.
 - 4.5. Резерви на можливі втрати за позичками.
 - 4.6. Управління кредитно-інвестиційним портфелем банку.
 - 4.7. Інші методи управління ризиками кредитно-інвестиційної діяльності.
5. Процентна політика.
6. Організація системи контролю над кредитно-інвестиційною діяльністю банку.
7. Робота із проблемними кредитами.
8. Заключні положення.

Пропонований кредитно-інвестиційний меморандум розробляється відповідно до банківської політики в цілому, кредитною політикою зокрема, у рамках балансування критеріїв ризику, ліквідності, прибутковості. Кредитно-інвестиційний меморандум повинен відповідати діючим нормативно-правовим актам, вимогам НБУ, місії й цілям банку, концепції банку щодо управління ризиками.

Висновки. Розроблений кредитно-інвестиційний меморандум банку з метою регламентації стратегічних напрямків кредитно-інвестиційної діяльності банку, детального закріплення процедур її здійснення, розподілу центрів відповідальності щодо стадій кредитно-інвестиційного процесу й визначення аналітичних процедур.

Список літератури

1. Котковський, В. С. Банківські операції [Текст] : навч. посіб. / В. С. Котковський, О. В. Неізнана. – К. : Кондор, 2010. – 542 с.
2. Кузнєцова, Л. В. Кредитний менеджмент [Текст] : навч. посіб. / Л. В. Кузнєцова. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007. – 322 с.
3. Примостка, Л. О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : підручник / Л. О. Примостка. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с.
4. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.

Summary

In the article the credit-investment memorandum of bank is worked out with the purpose of regulation of strategic directions of credit-investment activity of bank, detailed fixing of procedures of her realization, distributions of centers of responsibility in relation to the stages of credit-investment process and determination of analytical procedures.

Отримано 13.12.2010

Котковський, В.С. Удосконалення розробки кредитно-інвестиційного меморандуму в діяльності комерційних банків [Текст] / В.С. Котковський // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. – Суми: УАБС НБУ, 2010. – Т. 30. - С. 165-169.